

Xin lục-châu quân tử có gởi
thơ-từ, bài-vở, hoặc mua nhứt-
trình, hoặc trả-tiền, hoặc thương
lượng bất kỳ đều chi mà thuộc
về nhứt trình thì cứ đề:

LỤC-TÍNH-TÂN-VĂN

7, Boulevard Norodom

SAIGON

mà thôi. Chớ có đề tên ai mà phải
lộn xộn với thơ từ của người mà
ra trẻ nãi.

CHỨC-NHƠN

QUỐC-ÂM CÁI-LU'ÔNG

Từ khi hỗn độn sơ khai đến giờ, khắp
cả hoàn-cấu nước nào cũng phải có thay
đổi nhiều lần tiếng nói và chữ viết, ấy là
hoặc mượn tiếng nước nầy mà chề ra,
hoặc lấy chữ nước kia mà sửa lại, hoặc
canh cãi dọn trau chữ mình tiếng mình
cho thanh nhã tiêu tao, cho đủ tiếng đủ
chữ mà dùng.

Duy nước Việt-Nam ta bởi đã lâu đời
rồi; từ lúc Trung-Trắc-nữ-Vương dầy
binh chông cự nhà Tây-Hán bị thua Mã-
Viện mà tự vận đi, thì nhà Hán cai trị
nước Nam, đến sau có ông Sĩ-Nhíp là
người nước Lỗ qua làm Giao-chỉ thái-thú,
ông nấy vẫn là người hay chữ lắm; lại
nhơn lúc ấy nhà Hán suy vi, bên Tàu
tam quốc phân tranh, nên ông ấy ở yên
nơi nước Nam cũng như vua vậy, chẳng

ai kèm chề, thiên hạ gọi là Sĩ-Vương, ông
hèn dạy dân chữ nhu.

Sau lại bị nhà Ngô, Ngụy, Tần, Tống,
Tề, Lương kẻ nhau mà trị hơn mấy ngàn
năm, nên người nước Nam quen dùng
chữ Tàu.

Đến sau qua lúc nhà Trần suy họ Hồ
tiềm vi, năm 1406 nhà Minh lại cho
Trương-Phụ qua lấy Annam nữa, lấy rồi
lại lập trường, rải tứ-thơ ngũ-kinh, sách
thuộc, sử-tàu, ra cho dân học.

Bởi đó người Việt-Nam ta trong tiếng
quốc âm phải mượn chữ nhu mà nói
mới có tiêu-tao thanh-nhã, mới đủ tiếng
mà dùng, cho nên những kẻ nào chẳng
biết chữ nhu thì trong lời nói nghe ra
lúng-túng vụng-vẻ, vì tiếng mình hèn ít
lắm.

Nay đương kiêm chi thời, chữ và tiếng
Đại-Pháp rất thông dụng, cho nên những
kẻ học thông tiếng Pháp, thì trong lời nói
hay dùng tiếng Langsa cũng như người
biết chữ nhu thì dùng chữ nhu mà nói
vậy, ấy cũng vì chữ quốc âm ta thiếu-thòn
ít-oi lắm, nên nếu muốn nói việc chi cho
rõ, thì ví chẳng dùng chữ nhu cũng phải
dùng tiếng Langsa, chớ khó mà chẳng
mượn của người cho dặng.

Song vì chúng ta mới theo Pháp-học là
chừng bốn năm mươi năm nay, còn
Nho-học thì đã hơn mấy mươi thế kỷ rồi,
cho nên trong lời nói mà mượn chữ nho
ít nghe phải thanh nhã hơn chữ Langsa
một thí, vì một là mới lâu hai thứ khác
nhau, hai là cái chữ Tàu đã luyện thành
giọng Annam rồi, nên khi nói nó tiếp
giọng dặng; còn chữ Langsa chưa ai
luyện theo giọng Annam nên khi nói nghe

ra khác giọng mà phải chẳng ngon cái.

Tuy vậy chớ có một ít tiếng dễ nói, người ta đã luyện thành giọng Annam rồi như: *mỏa, toa, bánh bích-qui, xúp, cái máy-day, cục gôm, nhà ga xe lửa, áo bánh-tô, uồng càphe, đường rầy, ba-ton, xà-bony, v. v.*

Mây tiếng ấy dùng nghe cũng là vừa tiếp đặng rồi, vậy trong 100 năm nữa tôi tưởng có người sẽ chẳng dè nó là tiếng Langsa mà ra nữa, một tưởng nó là tiếng Annam mà thôi. Như tiếng **gát** là tiếng Langsa nay đã thành ra tiếng Annam rồi đó, vì hay nói **canh-gát, đi dôi-gát, v. v.**

Ấy đó, theo trí tôi thì đang cơ hội này nên dùng thêm một mới tiếng Langsa nữa, tuy mới thì có khó nghe, nhưng mà trong một vài trăm năm nữa tiếng quốc-âm ta mới trở nên nhiều đủ như tiếng các nước đặng, chớ nếu nay Nho-học đã lờ-mờ, mà tiếng Langsa lại chẳng đem vô, mà dùng thì lần lần tiếng quốc-âm ta chần còn những tiếng nói thường mà thôi, chớ muốn cho đặng có hơi se sua chi chút đảnh, thì chắc là vô phương rồi đó.

Nhưng mà cách dùng tiếng Langsa theo ý tôi đây thì chẳng nên đọc theo giọng Langsa, một phải đọc theo giọng quê mùa, giọng Annam mà thôi, thì lâu năm chảy thàng nó mới hóa ra tiếng Annam đặng. Như tiếng *fromage*, nếu nói tiếng Langsa trọn câu thì nên nói cho rõ, còn bằng nói tiếng Annam cả, mà xen có một mình nó vào, thì nên nói *phô-mách* nghe tiếp giọng hơn; hoặc như tiếng *biscuit* mà nói cho sữa cho rõ thì biết mấy ngàn năm nữa cho giống tiếng cho tiếp tiếng Annam đặng, chớ nếu mà nói *bích-qui* thì trong ít năm đây sẽ tiếp đặng.

Người trung-quốc hôm nay theo tân học, nên biết thiên-văn địa-lý bác-học hóa-học, địa-dur, văn-văn... theo các nước phương Tây, thì cũng dùng tiếng các nước mà âm lại theo chữ mình tiếng mình mà đọc. Annam ta lại làm lều chẳng lấy chữ Langsa mà âm lại cho gán, lại đi lấy của tàu đã âm rồi một lần, mà âm lại nữa, làm cho không trúng vào đầu hệt.

Như nước *I-tu-li*, tàu âm là **意大利** song nếu đọc theo tiếng tàu thì mườn tượng *Ý-tài-li*, còn đọc theo Annam thì có ra cái gì đâu, làm cho sai lạc ra xa lác. Hoặc như *Xanh-bê-téc-bua*, tàu âm là **聖彼得保** song nếu đọc theo tàu thì có phải là Thánh-bi-đắc-bảo như mình vậy sao? Như tiếng Ca-kya mouni tàu âm chữ là *Thích-ca-mưu-ni* mà đọc thì *Xa-kia-mu-ni* mới phải tiếng chà-và đó.

Vậy từ này tôi tưởng những tiếng nào không thể nói ra Annam đặng thì nên lấy quyết tiếng Langsa mà nôm lại quốc-ngữ mà đọc, chớ đừng nôm vòng cầu qua bên chữ tàu nữa, mà phải hại cho quốc-âm của mình, chẳng khác chi xưa tàu âm kinh phật bên thiên trước, rồi mình lấy đó mà âm lại nay thấy chúa mình phải đọc sai nát đi đó, chẳng nhập vào đầu cả, làm ra một thứ tiếng riêng, chẳng giống đặng tiếng nước nào trên địa cầu này, nghe ra dường như tiếng chim-chóc chi vậy, làm cho phật nghe khi có lẽ cũng điếc tai chớ chẳng không?

Phó-chủ-Bút: TRƯƠNG-DUY-TOÀN.

Chung-vô-diệm, cuốn thứ mười và cuốn hoa nguyệt triều hí in rồi.